

Beļģija

Vispārīgā informācija

Oficiālais nosaukums:	Beļģijas Karaliste
Valsts iekārta:	federatīva konstitucionāla monarhija
Galvaspilsēta:	Brisele
Valsts valoda:	holandiešu, franču, vācu

Teritorija

Platība:	30 528 km ²
Sauszemes robeža:	1385 km
Krasta līnija:	66,5 km
Robežvalstis:	Francija 620 km, Vācija 167 km, Luksemburga 148 km, Nīderlande 450 km
Administratīvais iedalījums:	3 reģioni
Lielākās pilsētas:	Brisele, Antverpene, Ljēža, Ģente, Brige, Šarleruā

Iedzīvotāji

Iedzīvotāju skaits (31.12.2012.):	11 107 000*
Pieaugums (2011):	0,06%**
Etniskais sastāvs:	flāmi 58%, valoņi 31%, pārējie 11%**
Reliģijas:	Romas katoļi 75%, pārējie (tajā skaitā protestanti) 25%**

Ekonomiskie rādītāji

IKP (2012):	376,2 miljardi EUR*
IKP pieaugums (2012):	- 0,3%*
IKP uz vienu iedzīvotāju (2012):	33 965 EUR*
IKP PPP (2012):	419,6 miljardi USD** (33. vieta pasaulē)
IKP PPP uz vienu iedzīvotāju (2012):	38 100 USD** (31. vieta pasaulē)
Preču eksports (2012):	239,0 miljardi EUR*
Preču imports (2012):	247,0 miljardi EUR*
Eksporta partneri (2012):	Vācija 16%, Francija 15,7%, Nīderlande 13,4%, Lielbritānija 6,5%, ASV 5,2%, Itālija 3,7%, Indija 3,2%, Ķīna 2,5%, Spānija 2,3%, Luksemburga 2,2%, Polija 1,7%*
Importa partneri (2012):	Nīderlande 25,6%, Vācija 15,5%, Francija 11,9%, Lielbritānija 5,7%, ASV 4,3%, Itālija 3%, Krievija 2,7%, Ķīna 2,5%, Japāna 2%*
Eksporta produkti:	mehānismi un mehāniskas ierīces; elektroiekārtas, parastie metāli un to izstrādājumi, ķīmijas produkti, briljanti, pārtika
Importa produkti:	minerālie produkti, mehānismi un mehāniskās ierīces, elektroiekārtas, ķīmiskās rūpniecības produkti, transporta līdzekļi, dimanti, farmācijas produkti
Galvenās nozares:	mašīnbūves un metālapstrāde, pārtikas nozare, tekstilrūpniecība, laboratoriju aprīkojuma un stikla izstrādājumu ražošana, naftas ieguve
Dabas resursi:	celtniecības izejvielas, silīcija smiltis, karbonāti
Ienākošās uzkrātās ĀTI (2012):	768 miljardi EUR**
Izejošās uzkrātās ĀTI (2012):	775 miljardi EUR**
Valūta (2012):	Eiro (EUR); 1 LVL = 1,42 EUR***
Fiskālais gads:	kalendārais gads
Inflācija (2012):	2,6%*
Bezdarba līmenis (2012):	7,6%*
Uzņēmuma ienākuma nodoklis:	33,99%

Papildus informācija

Tālsarunu kods:	+32
Interneta IDL:	.be

Beļģija atrodas pašos Eiropas rietumos. Ziemeļos tā robežojas ar Nīderlandi, austrumos ar Vāciju un Luksemburgas Lielhercogisti, bet dienvidrietumos ar Franciju. Pēc fizioģeogrāfiskā iedalījuma Beļģijas teritoriju veido Lejasbeļģija (< 100 m virs jūras līmeņa), centrālā Beļģija (no 100 līdz 200m virs jūras līmeņa) un Augšbeļģija

* National Bank of Belgium - www.nbb.be

** Central Intelligence Agency – www.cia.gov

*** Latvijas Bankas noteikto ārvalstu kursu vidējā vērtība (latos) 2012. gadā, www.bank.lv

(no 200 līdz 500m un vairāk virs jūras līmeņa). Lejasbeļģija aptver piejūras zemieni, Šeldas grīvu, centrālās Flandrijas smilšainos paugurus un Kempenas apvidus nabadzīgās augsnes ar priežu mežiem un purviem. Centrālās Beļģijas ainavai raksturīgi pakalni un mālaines plakankalnes. Augšbeļģijas plakankalne sākas dienvidos no Māsas (*Meuse*) un Sonas (*Sambre*) upes. Šejienu ainavu veido klintis un veci Eiropas kalni.

Beļģija pēc platības ir viena no mazākajām Eiropas valstīm (mazāk kā puse Latvijas teritorijas), taču tai ir liela politiskā ietekme. Beļģijas galvaspilsētā Briselē atrodas Eiropas Savienības institūcijas un NATO štābs. Briselē ir arī daudzu citu starptautisko organizāciju pārvaldes. Brisele ir arī Beniluksa (Beļģijas, Nīderlandes un Luksemburgas ekonomiskā apvienība) neformālais centrs - daudzu Beniluksa valstīs akreditēto ārvalstu vēstnieku (arī Latvijas vēstnieka) rezidences ir tieši Briselē. Pēc akreditēto žurnālistu skaita Brisele atrodas

otrajā vietā pēc Vašingtonas un ceturtnā vietā pasaulē pēc starptautisko konferenču un sanāksmju skaita.

Šī teritorija bijusi apdzīvota jau tālā senatnē. Trešajā gadsimtā pirms mūsu ēras tagadējā Beļģijas teritorijā apmetās ķeltu cilts beļģi, dodami arī valsts vēlāko nosaukumu. 58.-51. gadā pr. Kr. Beļģiju iekaroja Jūlijs Cēzars un izveidojās Beļģijas province mūsdienu Beļģijas dienvidrietumos. Mūsu ēras 3.-5. gs teritorijā ienāca ģermāņu ciltis - franki, frīzi un sakši. Tad arī Beļģijas ziemeļos sāka nostiprināties flāmu tauta, bet dienvidos - valoņi. No 5.-9. gs Beļģija ietilpa Franku valstī. 843. gadā uz Verdenas līguma pamata Flandriju Beļģijas rietumos pievienoja Francijai, bet Brabantu un vēl citas teritorijas Beļģijas austrumos - Svētās Romas impērijai. 1384. gadā Flandriju un 1430. gadā Brabantu iekļāva Burgundijas hercogistē. 1477. gadā tā tika pakļauta Habsburgu dinastijai, bet 1519. gadā iekļauta Svētās Romas impērijā.

Pēc impērijas sadalīšanās 1555. gadā Beļģija aizņēma Nīderlandes dienvidu daļu. Taču pati Nīderlande nokļuva Spānijas pārvaldībā. Pēc revolūcijas, kas Nīderlandē notika XVI gadsimtā, valsts ziemeļu province Holande atbrīvojās no spāņu kundzības un izveidojās neatkarīga valsts. Beļģijā (Nīderlandes dienvidos) revolūcija tika apspiesta un spāņu kundzība šeit saglabājās līdz pat 1713. gadam. 1715. gadā Beļģija pārgāja Austrijas īpašumā ar nosaukumu "Austrijas Nīderlande". 1790. gadā pēc Brabantu revolūcijas izveidojās Beļģijas Savienotās Valstis, kas savu politisko nesaskaņu dēļ tā paša gada beigās atkal nonāca Austrijas pakļautībā. Pēc franču armijas uzvaras pār austriešiem Beļģija 1794. gadā tika pievienota Francijai. 1815. gadā, pēc Vīnes kongresa Beļģija, Holande un Luksemburga apvienojās Nīderlandes Karalistē. 1830. gada 25. augustā sākās Beļģijas revolūcija, un 10. novembrī Beļģijas Nacionālais kongress proklamēja valsts neatkarību. Decembrī Londonas konferencē Lielbritānija, Francija, Austrija, Prūsija un Krievija atzina Beļģijas suverenitāti. 1831. gada janvārī tika pasludināta Beļģijas neitralitāte uz mūžīgiem laikiem. Tai pašā gadā tika pieņemta konstitūcija, kurā Beļģija proklamēta par konstitucionālu monarhiju. Par Beļģijas karali tika ievēlēts Saksijas princis Koburgas Leopolds jeb Leopolds I, kurš valdīja no 1831. līdz 1865. gadam.

XIX gadsimta beigās Beļģija kļuva par koloniju valsti un 1885. gadā izveidoja tā saukto Kongo brīvvalsti, kas 1908. gadā kļuva par Beļģijas koloniju.

XIX un XX gadsimta mijā Beļģija bija augsti attīstīta industriāla valsts ar garākajām dzelzceļa līnijām pasaulē. Beļģija nostiprināja savu ekonomisko un politisko ietekmi Kongo, Ēģiptē, Irānā, Ķīnā un Dienvidamerikas valstīs.

Pirmā pasaules kara laikā Beļģiju okupēja Vācija, taču, karam beidzoties, Beļģija ieguva mandātu pār Ruandas-Burundi teritoriju Āfrikā, kas bija piederējusi karā sakautajai Vācijai. 1920. gadā Beļģija noslēdza militāru vienošanos ar Franciju, bet 1921. gadā - muitas un valūtas savienību ar Luksemburgu. Taču 1936. gadā Beļģija anulēja militārās savienības līgumu ar Franciju un pasludināja absolūtu neitralitāti. 1940. gadā Beļģija kļuva par vienu no pirmajiem hitleriskās Vācijas agresijas upuriem - 10. maijā Vācija pārkāpa Beļģijas

neitralitāti, un 28. maijā karalis Leopolds III parakstīja Beļģijas kapitulācijas aktu. Beļģijas okupācija ļāva vācu armijai apiet Francijas moderno Mažino aizsardzības līniju un īsā laikā okupēt Franciju.

Paredzot amerikāņu un angļu desantnieku izcelšanos Beļģijas piekrastē, vācieši Flandrijā gar Ziemeļjūru un Lamanša kanālu izbūvēja varenus dzelzsbetona nocietinājumus, kas daļēji saglabājušies vēl šodien. 1944. gada septembrī Beļģiju atbrīvoja angļu un amerikāņu armija, kas sadarbojās ar beļģu pretošanās kustību. 1949. gadā Beļģija iestājās NATO, 1957. gadā - Eiropas Ekonomiskajā savienībā.

Beļģijā dzīvo trīs kopienas: flāmi valsts ziemeļos, kuri runā holandiešu valodā un skaitliski ir vislielākā kopiena Beļģijā, dienvidos – franciski runājošie valoņi. Brisele ar tās piepilsētas teritorijām ir bilingvāls reģions, taču vairums to iedzīvotāju runā franču valodā. Valsts austrumos dzīvo maza, vāciski runājoša kopiena. Visumā beļģi ir vienkārši, pretimnākoši, viesmīlīgi un sabiedriski ļaudis. Beļģi, īpaši flāmi, ir labi strādnieki un darba ražīgums ir viens no augstākajiem pasaulē. Tā kā būvvietas paliek arvien mazāk (iedzīvotāju blīvums ir 345 cilv. uz km²), Beļģi daudz naudas iegulda dzīvokļu un māju renovācijā.

Lai gan laulību skaits pastāvīgi sarūk, ģimene vēl joprojām ir viena no Beļģijas sabiedrības pamatvērtībām. Diemžēl tāpat kā daudzās Eiropas valstīs, arī Beļģijā ģimenes kļūst arvien mazākas. Auglības rādītājs ir 1,56 bērni sievietei. Liels ir arī veco ļaužu īpatsvars - 15% no visiem iedzīvotājiem ir vecāki par 65 gadiem. Paredzamais dzīves ilgums vīrietim ir 75 gadi, sievietei – 81 gads. Neskatoties uz šīm problēmām sociālās apdrošināšanas sistēma darbojas izcili.

Iedzīvotāju skaits Beļģijā ir 10,9 milj. un iedzīvotāju blīvums ir 345 cilv. uz 1 km². Beļģija ir otra visblīvāk apdzīvotākā valsts ES pēc Nīderlandes. Beļģija aizņem 1% ES teritorijas, 2,7% no visiem ES iedzīvotājiem dzīvo Beļģijā.

65% no visas ES saimnieciskās darbības notiek 1500 km garā un 200 km platā joslā, no Liverpūles līdz Dženovai. Beļģija atrodas tieši tās centrā. Tādēļ to dēvē arī par Eiropas centru. Beļģiju uzskata arī par nozīmīgu tranzīta valsti, 20% no visiem pārvadājumiem pa Eiropas ceļiem veic beļģu ekspedītori. Turklāt Antverpene ir Eiropas otrā lielākā osta pēc Roterdamas un viena no 10 lielākajām ostām pasaulē.

Pēc saražotās produkcijas daudzuma uz vienu iedzīvotāju Beļģija atrodas valstu saraksta augšgalā. Beļģija pasaulē augsti kotējas krāsaino un reto metālu, kā arī cēlmetālu ražošanā un eksportā. Beļģijā ir attīstīta kuģu un lokomotīvu būve, kā arī ķīmiskā rūpniecība. Specifiska valsts rūpniecības nozare ir dimantu slīpēšana.

